OKAN EĞİTİM KURUMLARI

Gücünü *İstanbul Okan Üniversitesi*'nden Alan

OKAN KOLEJİ

ANAOKULU | İLKOKUL | ORTAOKUL | LİSE

Lise

Rehberlik Bülteni

BAŞARIYI KUTLAMAK, BAŞARISIZLIĞI ÖĞRENME FIRSATINA DÖNÜŞTÜRMEK

OCAK 2026

www.okankoleji.com

Sayın Velimiz,
Çocuklarımızın eğitim yolculuğu yalnızca başarılarla değil, zaman zaman yaşanan zorlanmalar ve başarısızlıklarla da şekillenir. Sınavlar, notlar, beklentiler ve gelecek kaygısı; çocuklarımız üzerinde düşündüğümüzden daha fazla baskı oluşturabilir. Bu süreçte asıl belirleyici olan, çocukların yaşadıklarını nasıl anlamlandırdığı ve biz ebeveynlerin onlara nasıl eşlik ettiğidir. Bu bülten, başarıyı sağlıklı biçimde desteklemek ve başarısızlığı çocuklarımız için güçlendirici bir öğrenme deneyimine dönüştürmek amacıyla hazırlanmıştır.

Başarıyı Yeniden Tanımlamak

Başarı çoğu zaman yüksek notlar, belgeler ve sıralamalar üzerinden değerlendirilir. Oysa her çocuğun ilgi alanı, öğrenme hızı ve güçlü olduğu yönler birbirinden farklıdır. Bir çocuk için başarı, zorlandığı bir dersten vazgeçmemek olabilirken; bir diğeri için sorumluluk almayı öğrenmek ya da kendini daha rahat ifade edebilmek anlamına gelebilir. Bu nedenle başarıyı yalnızca sonuçlarla değil, çocuğun gösterdiği çaba ve gelişimle birlikte ele almak oldukça önemlidir.

Çocukların kendi ilerlemelerini fark etmeleri, öğrenmeye karşı içten bir istek geliştirmelerini sağlar. Başkalarıyla kıyaslanmak yerine kendi gelişim sürecine odaklanan çocuklar, daha özgüvenli ve dayanıklı bireyler olurlar. Velilerin bu bakış açısını benimsemesi, çocukların başarıyı baskı unsuru olarak değil, gelişimin doğal bir parçası olarak görmelerine katkı sağlar.

Başarıyı Kutlamak: Nasıl Daha Anlamlı Hale Getirebiliriz?

Başarıyı kutlamak, çocuklar için cesaret verici ve motive edici bir deneyimdir. Ancak bu kutlamanın şekli büyük önem taşır. Yalnızca sonuca odaklanan övgüler, çocukta sürekli başarılı olma zorunluluğu hissi yaratabilir. Oysa çabanın, sabrın ve sorumluluğun fark edildiğini hissetmek, çocuk üzerinde çok daha kalıcı bir etki bırakır.

Her başarının maddi ödüllerle karşılanması, zamanla çocuğun içsel motivasyonunu zayıflatabilir. Bunun yerine samimi takdir ifadeleri, birlikte geçirilen nitelikli zaman ve başarıyı paylaşma duygusu; çocuğun kendini değerli hissetmesini sağlar. Çocuğun, değerinin yalnızca başarılı olduğunda değil her koşulda var olduğunu bilmesi, duygusal olarak güçlenmesinin temelini oluşturur.

Başarısızlıkla Yüzleşmek Neden Zor Gelir?

Başarısızlık yaşantıları, çocuklarda üzüntü, hayal kırıklığı ve kendine güvenin sarsılması gibi duygulara neden olabilir. Özellikle ortaokul ve lise dönemindeki öğrenciler, akademik zorlukları zaman zaman kendi yeterlilikleriyle ilişkilendirebilirler. Bu noktada çocukların en çok ihtiyaç duyduğu şey, yargılanmadıklarını hissetmek ve anlaşıldıklarını bilmektir.

Birçok çocuk başarısız olduğunda, ailesinin vereceği tepkiye odaklanır. Eleştirilme, başkalarıyla kıyaslanma ya da ailesini hayal kırıklığına uğratma endişesi; başarısızlığın etkisini daha da artırabilir. Oysa doğru bir yaklaşımla ele alındığında, başarısızlık; çocuğun kendini tanımasına, sorumluluk almasına ve öğrenme sürecini geliştirmesine katkı sağlayan değerli bir deneyime dönüşebilir.

Başarısızlık Anlarında Ebeveyn Tutumu

Çocuğun başarısızlık yaşadığı anlarda ebeveynin sakin, anlayışlı ve kabul edici olması büyük önem taşır. Öncelikle çocuğun duygularının görülmesi ve kabul edilmesi, onun kendini güvende hissetmesini sağlar. Hemen çözüm üretmek ya da öğüt vermek yerine, yaşadıklarını anlatmasına alan açmak; çocuğun kendini ifade edebilmesine yardımcı olur.

Yaşanan durumu çocuğun kişiliğiyle ilişkilendirmek yerine, belirli bir süreç veya olay üzerinden değerlendirmek gerekir. Bir sınavın kötü geçmesi, çocuğun başarısız olduğu anlamına gelmez. Bu ayrımı yapabilen çocuklar, hatalarından ders çıkarma ve yeniden deneme konusunda daha istekli olurlar. Ebeveyn rehberliğiyle çocuk, bir sonraki adımda neleri farklı yapabileceğini düşünmeyi öğrenir.

Gelişimi Destekleyen Bir Bakış Açısı Kazandırmak

Çocukların başarısızlık karşısındaki tutumları, olaylara bakış biçimleriyle yakından ilişkilidir. Gelişimi destekleyen bir bakış açısına sahip çocuklar, yeteneklerin sabit olmadığını; emek, zaman ve tekrar ile gelişebileceğini kabul ederler. Bu nedenle hata yapmayı bir eksiklik olarak değil, öğrenme sürecinin doğal bir parçası olarak görürler.

Bu bakış açısının gelişmesinde ebeveynlerin kullandığı dil oldukça etkilidir. Sürece odaklanan, çabayı fark eden ve gelişimi vurgulayan ifadeler; çocukların kendilerine ve öğrenmeye olan inançlarını güçlendirir. Böylece çocuklar zorluklar karşısında vazgeçmek yerine yeniden denemeye daha istekli hale gelirler.

Ortaokul ve Lise Döneminde Velinin Rehberliği

Ortaokul ve lise yılları, çocukların hem akademik hem de duygusal açıdan yoğun değişimler yaşadığı bir dönemdir. Bu süreçte çocuklar bağımsızlaşmak isterken, aynı zamanda yetişkin desteğine de ihtiyaç duyarlar. Velinin rolü; yol gösteren, destekleyen ve gerektiğinde geri çekilebilen bir rehber olmaktır.

Çocuğun sorumluluklarını tamamen üstlenmek kısa vadede rahatlatıcı görünse de uzun vadede problem çözme ve baş etme becerilerini sınırlandırabilir. Güven veren bir tutumla, çocuğun kendi sorumluluğunu almasına fırsat tanımak; onun gelişimini destekler.

Başarı da başarısızlık da çocuklarımızın yaşam yolculuğunun doğal parçalarıdır. Önemli olan, bu süreçte çocukların kendilerini tanımaları, hatalarından öğrenmeleri ve her koşulda kabul edildiklerini hissetmeleridir. Ebeveynlerin anlayışlı, sabırlı ve destekleyici yaklaşımı; çocukların hem akademik hem de duygusal açıdan daha güçlü bireyler olmalarına katkı sağlar.

KAYNAKÇA

Doğan, T. (2016). Psikolojik Dayanıklılık. Nobel Akademik Yayıncılık.
Yeşilyaprak, B. (2019). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Pegem Akademi.
Karasar, N. (2020). Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Nobel Yayınları.
Özgüngör, S. (2014). Motivasyon ve Akademik Başarı. Pegem Akademi.
Millî Eğitim Bakanlığı (2023). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği.

OKAN EĞİTİM KURUMLARI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİRİMİ